

Radu Maier

Radu Maier sau despre legendele unor lumi posibile

Pavel Chihai

Radu Anton Maier

Autoportret (2013) 101 x 100 cm (detaliu)

Radu-Anton Maier - pictor, grafician și desenator - unul dintre principalii exponenți ai „Generației explozive” din România anilor '60-'70, face parte din elita artiștilor plastici, care au trasat linii distincte în avangarda europeană. Propriul sistem de simboluri pendulează între universuri arhetipale, concurate de atmosfere vizionare și leitmotive de factură onirică, dezvoltate în subtile metafore narative.

Radu-Anton Maier (Radu este numele cu care figurează pe piața internațională) s-a născut în 28 aprilie la Cluj. A urmat Academia de Artă din orașul natal, unde i-a avut ca profesori pe cunoscuții artiști Theodor Harșia, Petre Abrudan, Alexandru Mohi, Aurel Ciupe, apoi în București, ca discipol al lui Corneliu Baba, și-a desăvârșit meșteșugul compozițiilor figurative și al portretelor. A fost o perioadă în care l-a preocupat chipul omenesc, căutând linii distincte, relevante, fiind atras de zugrăvirea unor personalități cu trăsături intelectuale deosebite.

Realismul socialist, cu tabu-urile absurde și constrângerile ideologice, cu interzicerea cunoașterii și altor expresii artistice, a fost respins de Radu-Anton Maier în numele libertății de creație. În 1964 obține o bursă, oferită de către Academia „Pietro Vanucci” din Perugia, care îl ajută să ia contact direct cu arta europeană și, datorită profesorului Gaetan Bianchi, și-a însușit o serie de tehnici moderne care l-au ajutat să exprime, cu mijloace adecvate, simbolurile plastice ale trăsăturilor sale interioare, să caute, prin imagini, mărturisirea acestor simțuri și dincolo de cercul conștiinței. I se oferă alte burse în occident, pe care autoritățile de la București nu le aprobă, și, astfel, Radu Maier se vede constrâns să părăsească România în 1967 și să se stabilească în Germania.

Încă de la debut, pictorul și-a propus să studieze și să reprezinte părți ale corpului uman,

mai cu seamă cele care receptează sau răspund incitațiilor din jur, asociindu-le printr-o arborescență de legături de laborator cu elemente biologice sau vegetale. Nu era vorba de decerebralizări clinice, ci de un mesaj grav, al unor lumi posterioare cu aspect și corespondențe de profunzime. Tablourile sale transmiteau previziunea unor universuri în primejdie, posibilitatea unui cataclism după care asociațiile formale și de conținut vor urma necesități și legi naturale străine realității imediate.

Critici de prestigiu ca Erich Pfeiffer-Belli și Günter Ott au comparat peisajele lui Radu Maier cu aspectul unei naturi fantastice la care se poate desluși o singurătate încremenită, dimensiune a singurătății care îl va urmări de-a lungul întregii sale cariere. Radu Maier pornește de la o structurare premeditată a reprezentanțelor, cuplată cu o recuzită foarte modernă de simboluri. Cercul nostalgiilor metafizice i s-a lărgit considerabil peregrinând în țări din perimetrul mediteranean, ca Italia, Grecia, Turcia, Tunisia, Algeria, Maroc, în care a realizat și admirabile filme documentare. În urma voiajelor sale mediteraneene, atras de peisajele sobre, de aciditatea lor pustitoare, transpunând pe pânză piatra, nisipul și vânturile, înaintând către un orizont tot mai îndepărtat, a întâlnit și neînțelegerea, neantul. Astfel a zugrăvit neputințioasele și îndârjitele ruine ale vechilor Civilizații, semnele celor care au trăit cândva și au părăsit pământul cu mult înaintea morții înfăptuirilor lor în piatră sau în cuvânt. Civilizația greacă, cea romană, cea bizantină, ale căror coloane, portali și porțile ne vorbesc de năzuințe nobile, apar copleșite de prefacerile uriașe ale universului, interpretate și ca începuturile unei posibile renașteri.

Mai ales în fazele de după 1980 Radu Maier își propune să prezinte cu precădere aceste măr-

turii ale spiritului european, care ilustrează nu numai structura unui mod de gândire, dar și excelența unor simboluri, înfrumusețând realitatea lumii. Pictorul român propune cu luciditate un răspuns la o problemă care implică însăși existența omului ca atare, cu mijloace de o sobră expresivitate, influențat de inciziile sticloase și sonoritatea pură a muzicii de cameră (ciclurile „Oglindire”, „Apus de soare”, „Arcade”). O serie importantă din creația artistului, „Laguna malata”, adică Laguna bolnavă, conține un ciclu de tablouri închinat Veneției și lagunei venețiene, reprezentate prin peisaje cu întinderi infestate de putreziciuni, cu un soare roșu oglindindu-se în undele moarte, animate doar de jocul petelor de culoare, strângându-se și lărgindu-se după unduirea leneșă a apelor. În prim-plan iese contrastul dintre o Veneție împodobită de dantelăriile luminoase ale fațadelor și capcana întunecată a mlaștinilor din jur, prevestirea sfârșitului unei părți de lume.

Tablourile inspirate din desele călătorii în Egipt înfățișează în imagini diferite vechea țară a piramidelor, redând nuanțele fine ale nisipurilor bătând în galben-cenușiu și liniștea nesfârșită, accentuată de absența oricăror incidente, de amenințarea furtunilor mereu prezente dincolo de orizont, tablourile zugrăvite în orele în care soarele răsare sau apune, departe de lumina crudă a zilei, ce șterge orice contur și gonește orice culoare. Din studiile pregătitoare pentru o mare Compoziție se remarcă două pânze, pe fiecare fiind înfățișate două coloane puternice, cu inscripții egiptene, ce se înscriu pe întreaga verticalitate. Era vorba despre apusul simbolic al unor mari culturi ce s-au succedat în viața lumii și au produs aceste venerabile vestigii.

Elementul vegetal joacă un rol important în universul pictural al lui Radu-Anton Maier. Ciclul florilor este împărțit în două mari categorii creatoare: „Multiflora” și „Magna cum florae”. În locul orchestrației elementelor de compoziție, imaginile florale vădesc o substanțializare lucidă, cu subtilități cromatice și acorduri puțin obișnuite. Tonurile reci domină și disonanțele merg până la limita suportabilului. Radu Maier se lasă sedus de vraja culorilor, inversându-le algebric prin asumarea riscurilor unei exaltări.

Criticul de artă Mircea Țoca a descoperit în picturile artistului clujean „lucrări de o viziune sintetică, de neconfundat, artistul ajungând la maturitate deplină, cu o etalare neostentativă a înregistrărilor și interpretărilor”. În general, arta lui Radu Maier urmează un laborios și puternic proces de dezvoltare, exprimând realizarea unor năzuințe obiectivate în imagini noi, nu în conflict cu cele precedente, ci continuându-le cu noi valențe ale unei structuri stabile. În arta lui Radu Maier continuitatea constituie un fir neîntrerupt, îmbogățit cu experiențe și noi modalități de expresie.

Înălțarea edificiului său artistic se face pe un temei ale cărei rezistențe valorice au fost deja probate și prețuite. Fără a se lăsa sedus de formulele extravagante ale unor curente apărute peste noapte, fără altă justificare decât a nostalgiei după scandal și, implicit, după reclamă, Radu-Anton Maier înaintează cu perseverență pe propriul său drum, pentru a descoperi noi fațete ale unor tulburătoare realități posibile.